

KEES VAN LENT

LICHT IN DE KERSTNACHT

W I L M A

LICHT IN DE KERSTNACHT

2e druk

J. N. Voorhoeve - Den Haag

Daar loopt een vrouw op moede voeten door de straten van een grote stad. Haar koffertje weegt niet zwaar, het bevat slechts weinige kledingstukken; toch moet ze het telkens van de ene hand in de andere nemen. Ze ziet er nog krachtig uit, niet-tegenstaande haar grijze haar, en toch sleept ze zich voort.

Ze moet naar „ginds,” naar haar zoon.

Het „ginds,” dat ze geen naam durft te geven, bindt haar de voeten, en maakt haar zo oud en zo moe. Bovendien wil ze zich eerst op iets bezinnen, daarom heeft ze de veilige bus niet genomen. De bus verslaat de tijd en brengt haar te vroeg voor gindse deur. Veilig en wel, dat is zeker! Want ze voelt zich nu uiterst onveilig, niet gewend als ze is aan het grote-stadsverkeer.

Vooraf het telkens oversteken is een benauwing. Dat gevoel van onveiligheid wortelt eigenlijk in iets anders, in een diepe angst, die zich een week geleden van haar heeft meester gemaakt, toen ze haar zoon, haar Koert, op een vroege morgen weg haalden, juist nadat hij met vakantie was thuisgekomen.

Ze had wel eerst een vriendelijke waarschuwing ontvangen, opdat ze niet volkomen onvoorbereid

zou zijn, maar de slag was zo verdovend zwaar, dat haar hart aan 't gebeuren van die morgen geen deel meer kon nemen.

Ze kon alleen mechanisch naar zijn kamer gaan om 't hem te zeggen, en voelde geen ontroering over zijn dodelijk-witte schrik en zijn gestamelde woorden: „nu is..... alles..... voorbij.”

Beneden zette ze het ontbijt voor 'hem gereed, en ging toen tegenover hem zitten, terwijl hij zenuwachtig trachtte een brok brood naar binnen te krijgen.

„Zeg iets, moeder,” smeekte hij eindelijk, „zeg toch iets! Ik deed het uit nood, ik was door de lange werkeloosheid in schulden geraakt, ik kon de spanning van het leven in zulke bekrompen omstandigheden niet langer verdragen, ook om u! We waren het toch niet gewoon! Zo kwam ik van het een tot het ander!..... zeg toch iets, moeder!”

Haar lippen beefden zo, dat ze geen woord kon uitbrengen; ze stond op en sloeg haar arm om zijn schouders, hij klemde zich aan haar vast als een kind. Toen kwamen ze om hem te halen, twee heren in burger, uit respect voor haar.

Ze keek hen na in de nevel van die Augustusmorgen, tot er niets meer overbleef dan één gedachte: Niemand heeft het gezien. Daarmee ging ze haastig weer naar binnen.

Langzaam begon het leven van alle dag zich te bewegen door de laan: een melkboer, een bakker, heren op weg naar hun kantoor, en kinderen op weg naar school; in háár lag het leven stil, behalve in die

ene gedachte, die zich in allerlei vormen voor haar plaatste: Gelukkig, dat niemand het kan hebben gezien! Wonderlijk, dat niemand nu weet, dat hier een dode in huis is!

Elkeen, die aan de deur kwam, hielp ze met strakke blik en klankloze stem, maar toen in de namiddag een vriend van Koert, Bas Lamers naar hem kwam vragen en het eerste misleidende antwoord haar over de lippen drong, „hij is vanmorgen al bijtijds weer vertrokken,” toen vloog meteen de angst haar aan, dat dit nu voortaan altijd zo zou moeten blijven.

Bas zag de ontsteltenis op haar gezicht. „Ze hebben hem toch niet weggebracht,” stamelde hij, „Koert leek me zo uiterst nerveus in de laatste tijd.”

Ze kon alleen maar knikken ... haar hart smeekte, „niet verder vragen, om Gods wil, niet verder vragen!”

„Waarheen?” vroeg Bas.

Ze schudde het hoofd; geen enkel woord wilde haar meer over de lippen komen.

Bas ging heen, geschrokken van haar bleekheid, van haar zwijgen nog het meest. Waar zou hij voor deze droefheid een troostwoord vinden?

„Natuurlijk een zenuwinrichting,” mompelde hij, „stakker!”

Zij bleef achter met haar angst en het daarmee gepaard gaande gevoel van onveiligheid, het vreselijke leven, waarin ze zo plotseling alleen moet staan..... ja, want ze wordt er op dit ogenblik bij bepaald, dat ze moet oversteken op een bijzonder

druk punt. Naast haar wachten nog een paar mensen het gunstige ogenblik af.....

Een auto, nog een, weer een, de bus... nu.....! de mensen naast haar doen een paar stappen vooruit en als er weer een auto voorbij is gesnord, nemen ze hun kans waar.

Zij is zo aarzelend achter hen aangegaan, dat de volgende wagen als een dreiging op haar aanvliegt zodat ze haastig terugspringt en nog juist onder een vloek van een vlug-zwenkende fietser het trottoir bereikt. Zo verloopt haar kans tot drie keer toe. Er schuiven allerlei mensen langs haar heen, niemand let op haar.

Met tranen in de ogen wendt ze zich af naar een winkeletalage. „Koert, o jongen, als ik jou maar bij me had!”

Zie, dat is het zwaarste van alles. Na de dood van haar man is haar leven altijd moeilijk geweest, maar de hulp kwam steeds precies op tijd, zo, dat ze zich verwonderen moest en er dikwijls in grote vreugde over sprak tegen haar vrienden en kennissen: „Zo is God, zie je, zo is God nu! Zo dichtbij is Christus, onze Heer! Hij helpt uit alle nood, Hij helpt tot in de kleinste kleinigheden toe. Ik weet niet, hoe wonderlijk dat is in mijn leven, maar er zijn altijd helpende handen om mij heen, precies op tijd! Zo is God! Dat is God!”

En nu lijkt alles gelogen! Nu zijn er geen helpende handen meer, in geen enkel opzicht, op geen enkel punt. Nu is er niemand, die op haar let in deze bittere nood, geen hand, die haar arm aanraakt,

geen vriendelijke stem die zegt: „Moet u oversteken? Zal ik u helpen?”

Vroeger was er altijd een helpende hand. En nu moet ze toch ook kunnen zeggen: „Dat is God, zo is God nu, mijn God, die mij alleen laat worstelen, doodalleen.”

Ze keert zich weer naar de straat.

Er wacht een jong meisje met een stug gezicht. „Mag ik met u oversteken?” vraagt ze, „ik ben niet gewend aan stadsdrukte.”

Het meisje knikt nors.....

„Mag ik u vasthouden?” want haar knieën gaan nu knikken onder de last van leed.

Weer diezelfde woordenloze toestemming.....

Dan is ze aan de overkant eer ze 't weet, het meisje verdwijnt zonder een groet.

„Hij zal Zijn engelen van u bevelen.....”

Ach!

Maar nu is ze dan dicht bij „ginds.”

De stoep, de grote deur, een man in uniform, die haar de richting wijst door een lange gang. Aan 't einde is een dwarsgang naar rechts en een naar links; nu weet ze opeens niet meer welke ze moet nemen.

Een andere man in uniform! „Ik moet dit koffertje afgeven, het is voor mijn zoon, hij is hier!”

„Wie is uw zoon?”

Ze noemt zijn naam met trillende lippen.

De man kijkt haar medelijdend aan en wenkt een ander naderbij. „Weet jij van.....” en dan komt Koerts naam over vreemde lippen.....

„Jazeker, volgt u mij maar, Mevrouw, ik breng u wel, waar u wezen moet.” En dan eindelijk een grote zaal en weer een man in uniform achter een lessenaar, waarnaast een soort van bagagebank.

„Hoe is uw naam?”

Ze weet opeens geen naam meer. Ze is verdwaald in een wereld, waarin alles voor haar geheim is. Daar ergens in die wereld dwaalt ook Koert. Ze kunnen elkaar niet bereiken.....

„Hij is mijn zoon!” dat is het enige, wat ze nog kan uitbrengen.

De man, die haar gebracht heeft, mompelt iets.

„Ah zo!...” zegt de ander. „Noem maar rustig uw naam, Mevrouw, ik moet immers alles aantekenen; zet het koffertje maar op de bagagebank, ik zal wel zorgen, dat uw zoon het in handen krijgt.”

„Kan ik..... misschien.....” want hierop heeft ze gehoopt, hiervoor heeft ze gebedd..... hem zien, hem nog eenmaal zien, hem laten voelen, dat haar hart bij hem is, haar knieën knikken.

De man in uniform begrijpt. „’t Kan op ’t ogenblik niet, ’t is ook beter van niet, komt u later eens terug.”

Dan gaat ze, met gebogen hoofd. De gangen zijn nu leeg, maar ze weet de weg naar buiten, de onveilige wereld in; onveilig, omdat ze niet meer jubelend kan zeggen: „Dit is God! Zo goed is God voor mij!” En ze is nog nooit zo dankbaar geweest als vandaag voor haar eigen kleine huis, waarvan ze deuren en vensters zoveel mogelijk gesloten kan houden, opdat niemand haar ellende zal

kunnen zien, allerlei ellende: de nieuwe geldzorgen, waarvan ze meende ontheven te zijn, toen Koert een goede baan kreeg. Nu heeft ze de reis moeten betalen van het geld, dat ze gereed had liggen om een rekeningetje te voldoen. Ze is nooit gewend geweest met anderen over haar financiële zorgen te spreken. Ze sprak alleen met God, en altijd kwam de aanvulling op tijd, regelrecht van God.

Nu is er geen aanvulling.

Maar dat alles weegt niet op tegen het verdriet, dat Koert haar niet heeft laten delen in zijn angst over de schulden, die hij had gemaakt, de schande, de diepe nood, waarin hij nu zelf verkeert. Alle helpende handen schijnen zich te hebben teruggetrokken. Ze behoort nu tot een van de velen-in-nood, die moeten zeggen: „ik ervaar niet, dat God helpt tot in kleinigheden toe.”

Vroegere ervaringen, waarmee ze anderen trachtte te troosten, brengen haar niet meer tot de zekerheid, dat God ook in deze dingen spreekt.

In haar verbeelding ziet ze het leven, haar leven voorttrekken, de grauwe, eenzame herfst tegemoet, de winter in; het helpt niet, of ze zichzelf al voorhoudt, dat het nog niet zo ver is, dat het niet goed is, zo vooruit te leven.

Ach, de duisternis is voor haar zo absoluut geworden, het is de eeuwigheid! Het leven een wijd eenzaam veld, waarin zelfs geen kribbe meer staat met een Kindeke er in.

Een week na die vreselijke tocht, als ze even is uitgegaan, omdat ze het in huis niet meer kon uit-

houden, ontmoet ze bij het hekje haar vriendelijke buurvrouw.

„Is uw zoon al weer vertrokken?” vraagt de buurvrouw, „ik hoor hem niet! Ik dacht, dat hij veertien dagen vakantie had. Ik hoor hem anders altijd fluiten.”

„Hij moest onverwachts weg!”

„Jammer!”

„Verbazend jammer!”

„U ziet er slecht uit!”

Ze maakt een onwillekeurige wrijfbeweging over haar wangen en dwingt haar mond tot een glimlach. „O, ik ben volkomen gezond, werkelijk, ik voel me kerngezond.”

„Gelukkig!” De buurvrouw gaat met een groet verder, en zij vlucht haar huis in met een gevoel alsof haar hele leven zich voortaan in leugen zal gaan verwringen.

Die avond wordt het nog moeilijker. Een van Koert's vrienden, Jan Stunne, is aan de deur.

„Is Koert thuis?” Er is een voorzichtig-vragende blik in zijn ogen. Als hij haar pijnlijk vertrokken gezicht ziet, zegt hij: „Ik hoorde van Bas, dat hij ziek is, overspannen. We vonden allebei, dat hij de laatste weken erg zenuwachtig was. Hoe is 't nu met hem?”

„Niet goed,” is het haperend antwoord.

„Kan ik hem niet schrijven, waar is hij? We begrepen elkaar zo goed. Hij was een mens van de ruimte, precies als ik. We hebben 't er dikwijls samen over gehad. Wat moet het juist voor hem

moeilijk zijn in ziekte te zitten opgesloten! Toe, laat me hem mogen schrijven; er is toch ook iets anders, dat ruimte in je leven kan brengen, maar als je jong bent is het moeilijk dat te geloven!”

„Jan, houd op, zeg niets meer!” Haar ogen zijn als die van een gepijnigd dier. „Je kunt nu niet schrijven, ’t is beter van niet.”

„Kan ik dan iets voor u doen, Mevrouw, zeg het dan gerust, ik doe het graag!”

„Niets, werkelijk niets, Jan.”

Dan gaat hij heen en denkt onder ’t langzaam terugfietsen: er is iets anders met Koert, er is iets ergs met hem gebeurd, iets heel ergs. —

Koerts moeder heeft de voordeur op slot gedaan; ze draait alle lichten uit, ook in de woonkamer en weent en snikt om deze verschovenheid, deze schijn, waarin ze voortaan zal moeten leven met de wetenschap, dat God niet is in deze verwrongenheid. Maar ze kán Koert niet verraden. Het is toch ook niet zeker, dat hij veroordeeld zal worden. Zijn advocaat is een vriend van haar man. Misschien is de straf zo licht, dat hij na aftrek van het preventief op vrije voeten komt, en dan behoeft niemand het ooit te weten.

Maar o de dagen, de lange nachten vooral, in eenzaamheid doorworsteld, en God ver weg, als een vreemde!

Het is een geluk, dat deze dingen over haar komen nu de dagen almaar korten, en daarmee de kansen op bezoek in de avond verminderen. Zo heel veel kennissen en vrienden heeft ze wel niet, maar

toch!..... De dominé is kort voor het vreselijk gebeuren nog bij haar op bezoek geweest en heeft met haar gedankt voor 't bezit van haar zoon en de vreugde, die hem ten deel is gevallen.

Vreselijk!

Neen, niemand, niemand mag het weten. — En zo wordt ten slotte elk gebed, elke smeking verdrongen door deze ene nood: Niemand mag het weten, deze enige behoefte, zich te verbergen met de angst en de schuld en het lijden van Koert.

— Maar ze weet niet..... Hoe komt het, dat iedereen toch weet, behalve zij, dat er een klein gerucht als een lopend vuurtje door de plaats is gegaan? Vanwaar kwam het? Wie sprak het eerste woord? Waar begon het vuurtje te branden? Hoe vond het zo snel zijn weg door kantoren en huizen? Zij heeft er niets van bemerkt. Een ding begint haar wel te verwonderen, te pijnigen tevens, dat geen van de vrienden, die haar op geregelde tijden plegen te bezoeken precies als vroeger, ooit meer naar Koert vragen. Ze is er blij om en het kwelt haar tegelijk, alsof Koert voor niemand anders meer bestaat, behalve voor haar. Er welt een kleine bitterheid in haar hart.

Koert in zijn schuld, zeker, maar zijn bitter lijden weegt haar toch het zwaarst. Hij, haar zonnige jongen! Was hij niet als een prachtig jong paard, dat door de zonnige zomerwei draaft en hinnikt van blijdschap als hij een kameraad langs de weg ziet trekken! Nu zit hij achter grauwe muren in een onzegbare eenzaamheid.

't Gareel? O ja, hij kon dapper in 't gareel lopen als 't moest, dat heeft hij genoeg getoond. En was het zijn groot verdriet niet, dat hij geen vast werk meer had en niet genoeg kon verdienen. Natuurlijk heeft hij gezondigd, maar o de straf, die voor een natuur als de zijne misschien veel verder reikt dan de rechter ooit zou bedoelen.

De vriendelijke advocaat houdt haar goed op de hoogte. De zaak van Koert komt spoedig voor, dan is er zekerheid. En ze mag hem toch schrijven, en hij aan haar; ze mag hem ook bezoeken, maar hij raadt haar ten sterkste aan te wachten tot er zekerheid is.

Zekerheid..... ach, haar hart zegt haar, dat het ergste nog komen moet! Die vreselijke brieven waar de post met haar geheim toch ook 't zijne bij denkt! Die ingesloten gevangenisvelletjes met zijn nummer. Hij is een nummer geworden.

Eindelijk komt de zekerheid: een jaar met aftrek van preventief; hij wordt opgezonden naar „ginds,” een ander „ginds.” Ach met dit eerste was ze al enigszins vertrouwd geraakt. Als dit bericht komt, stort ze ineen. De hoop heeft haar tot nu toe staande gehouden, de hoop op een voorwaardelijke veroordeling. Nu is er geen hoop meer.

Gelukkig, dat de dagen snel korten, dat de laatste herfstbloemen uitbloeien, dat de Novemberstormen over het land gaan jagen, dat er niets van haar verwacht wordt.

Ze zit de lieve, lange dag in haar kamer uitgeput, verkleumd, niettegenstaande de warmte van het

haardvuur. Als de vriendelijke buurvrouw niet telkens kwam kijken en haar bracht wat ze nodig had, zou ze daar blijven zitten, alleen maar wachtend op de geliefde, vreselijke brief, die op geregelde tijden komt, en denkend aan het antwoord, dat ze geven zal, altijd hetzelfde antwoord, telkens in een andere vorm gekleed, om hem gerust te stellen wat haar zelf betreft, hem te bemoedigen, terwijl ze zelf geen moed heeft. Ach, wat zijn woorden arm, als ze niet gedragen worden door een kracht, die niet uit de aarde komt. Als ze hem maar kon bezoeken! Dan zou ze geen woorden nodig hebben, ze zou haar armen om hem heen slaan, hem aanzien, ze zou zijn handen strelen, 't zou genoeg zijn. Maar het kan niet! Ze is te zwak. De dokter verbiedt elke uitgang. Als ze deze zwakteperiode maar te boven is! Daarom eet ze ook alles, wat de vriendelijke buurvrouw haar brengt, want ze wil ten slotte leven, leven voor Koert als hij vrijkomt.

De dokter is niet tevreden. 't Schiet niet op; hij weet, waarom 't niet opschiet. 't Is het zwijgen, dat haar verlamt.

En eens, als hij haar weer komt bezoeken en geen vooruitgang vindt, zegt hij grof: „Waarom praat u niet? Waarvoor ben ik anders dokter? Waarom praat u niet over wat iedereen toch weet?”

Ze staart hem ontzet aan. „Iedereen toch al weet?” herhaalt ze.

„Ja natuurlijk! U moet praten. En als u 't niet met mij kunt doen, dan doet u 't met Dominé Van Duyn. Ik zal hem wel waarschuwen.”

„Die jongen van u zit te snakken naar een bezoek, en u maakt 't voor uzelf onmogelijk om te gaan. Ja, ja,” voegt hij er aan toe, „U tobt over zijn ellende, in plaats van zijn ellende door een bezoek te verzachten. Ziezo, dat is gezegd! U krijgt van mij geen medicijnen meer, over een week kom ik terug.”

De dokter is weg, zij blijft midden in de kamer staan; ze heeft een felle zweepslag gekregen, die haar tot bezinning bracht. Dit is dus de werkelijkheid, dat iedereen weet en dat niemand daarom meer naar Koert vraagt. Mijn zwijgen heeft muren van eenzaamheid rond mij opgetrokken. „Met Dominé Van Duyn praten,” zegt de dokter. Maar die man is nog zo jong, niet ouder dan Koert, hij is nog maar enkele jaren dominé! Moet ik met dominé Van Duyn praten? Hem in mijn vertrouwen nemen?

— De dokter heeft zijn werk grondig gedaan. Nog diezelfde avond staat dominé Van Duyn voor de deur. Ze moet hem wel binnenlaten; en als hij eenvoudigweg zegt: „Dokter Disselman heeft me hierheen gestuurd,” dan weet ze plotseling, dat dit gesprek niet alleen een volkomen zich-uitspreken zal zijn over het vreselijk gebeuren, maar dat het in de diepste zin een confrontatie zal zijn met zichzelf. De harde woorden van dokter Disselman hebben haar iets geopenbaard.

Als dominé Van Duyn tegenover haar zit, ziet hij de grote spanning op haar gezicht, daarom zegt hij onmiddellijk:

„U moet maar denken, dat ik een broer van Koert ben; vertelt u maar rustig hoe alles geweest is. Zijn Koert en ik niet zo ongeveer even oud? Ik kan zo goed begrijpen, dat een mens kan struikelen en vallen..... maar ook weer opstaan,” voegt hij er zacht aan toe„als het tijd is, Gods tijd.”

Dan breken alle deuren open en ze vertelt van 't begin tot het einde.

Hij zwijgt maar, en knikt af en toe.

Als ze uitgesproken is, zegt hij: „Ik mag immers precies zeggen, wat ik denk, daarvoor ben ik toch hier gekomen! Ik heb 't gevoel, dat de schande u zwaarder weegt dan de schuld. Als er enkel schuld was, zou u hulp gezocht hebben, maar uit angst voor het openbaar worden van de schande hebt u gezwegen. Dat heeft u zo moe en zo ziek gemaakt.

Maar schuld en schande zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden, dat is toch zo, in elk leven. Voor de schuld vinden we nog wel een weg, maar voor de schande niet.

En toch is de schuld het ergste.

Is 't niet zo? Heeft de angst voor de schande niet alle deuren gesloten, naar de mensen en ook naar God?’

Terwijl hij 't zegt, zou hij wel in de grond willen kruipen voor deze dodelijk vermoeide, bedroefde vrouw, maar hij is immers een geroepene! Hij moet het zeggen.

Ze knikt alleen; er wil haar geen woord over de lippen.

„Voor de schuld heeft onze Heer Jezus Christus immers zelf de deur opengedaan, omdat Hij niet bang was voor de schande.”

„Is 't niet zo?” vraagt hij bijna smekend, omdat hij nog zo jong is en tegenover zulk een groot leed staat.

De tranen schieten haar in de ogen. Ze reikt hem de hand. „Dit had ik nodig,” zegt ze, „juist dit.” Hij spreekt een kort gebed uit, een dankgebed, dan gaat hij heen.

Zij is achtergebleven in grote verwondering. Alleen? Neen, ze is plotseling niet meer alleen. De deuren naar het leven staan wijd open. Iedereen weet..... „hier ben ik, hier ben ik, Heer,” fluistert ze, nauwelijks wetend wat ze zegt, „ik kom, Koert!” Ze zou morgen wel willen gaan, dadelijk morgen! Maar ze voelt nu ook, hoe zwak ze is geworden. Zo mag Koert haar niet zien! Ze zou de reis ook niet kunnen maken. Ze moet eerst van binnen helemaal klaar zijn met al deze dingen, en sterker worden. Als dokter Disselman weer komt, moet hij tevreden zijn.

Intussen kan ze aan Koert schrijven, heel anders dan ze tot nu toe geschreven heeft..... en dan..... wie weet, hoe spoedig!

— December is in 't land, maar 't blijft zacht weer voor de tijd van 't jaar.

't Is Advent.

„Heer,” zegt Koerts moeder, „ik heb U toch even ontmoet! U wachtte op me bij deze vreselijke kromming van mijn rechte, rechte, rechtvaardige

weg onder de mensen. Ik wil langs deze kromming van de weg naar Bethlehem gaan en U begroeten, dat wil ik!..... maar 't is, of mijn diepste verlangens toch vastzit op het weerzien van Koert en op zijn thuiskomst, later, als deze zware tijd voorbij is gegaan. Vergeef het, U weet alle dingen.”

Ze komt er maar niet mee klaar; en als eindelijk de grote dag er is, dan heeft de spanning van het wachten haar weer zo gebonden, dat het lijkt, of er geen ruimte meer is voor blijdschap of droefheid, of zich nauwelijks iets meer in haar kan bewegen van het oude verlangen. Ze gaat op een vreemde tocht naar een gevangenis in een stad, waar ze dikwijls is geweest om boodschappen te doen, een stad met goede winkels, met mooie, oude hoekjes, waar je graag stilstaat om naar een geboogd poortje te kijken of op een brug het water van een beek langs verweerde muren te zien spoelen.

Ze weet in deze stad overal de weg,..... behalve natuurlijk in dat gedeelte een eindje buiten de poort, waar ze nu ten slotte is aangeland, een laatste straat tussen eenvoudige rijen huisjes, die haar met dode ogen aanstaren.

Geen enkel gezicht achter de vensters, geen kind op de weg. Maar je kunt hier het goede pad niet meer missen; er is maar een pad dat naar de gevangenis voert. En toch lijkt ze verdwaald. Ze kijkt onrustig rond en heeft 't gevoel dat ze wordt nagestaard. Daarom loopt ze met haastige stappen verder tot aan de brede deur van het gevangenisgebouw, waar ze met angstig kloppend hart wacht, totdat er

wordt opengedaan. Is Koert hier? Haar jongen met zijn zonnig gezicht? Er beweegt zich nog niets in haar, zelfs geen gebed.

Een man in uniform doet open. „Ik ben Mevrouw Beukelaar,” zegt ze met trillende lippen, „ik mocht vandaag mijn zoon bezoeken.” Een vriendelijke stem zegt: „Komt u maar binnen, Mevrouw.” Dan wordt de deur achter haar gesloten. „Wees maar gerust,” zegt de vriendelijke stem weer, „uw zoon heeft het hier niet slecht; we zijn alleen gebonden aan de regels van het huis. Maar de Directeur heeft order gegeven hem naar zijn kamer te brengen. U moogt hem in de Directeurskamer spreken.”

Daar breekt de spanning! De tranen willen haar in de ogen schieten. Neen, haar hart is niet leeg, het is vol van blijdschap en van droefheid en vol van gebeden. Een hart kan dit alles tegelijk in zich bergen.

Koert is hier en zij is nu vlak bij hem, nog enkele minuten misschien.....

De man in uniform brengt haar in een kleine, ietwat donkere zijgang. Daar staat een bank. „Gaat u hier zitten, Mevrouw. Daar, schuin tegenover u is de Directeurskamer. De Directeur zal u zo aanstonds wel roepen.”

Ze is alleen en kijkt onafgebroken naar die deur, die zo aanstonds zal opengaan.

Daar hoort ze plotseling in de donkere gang haastige stappen, slifferend als op kousevoeten, en eer ze besef heeft, van wat er gebeurt, stuift er iemand langs haar heen, iemand met iets voor zijn gezicht,

en verdwijnt in de Directeurskamer. Maar ze heeft in de lange, slanke figuur haar jongen herkend. Haar hart staat bijna stil van schrik, dan begint het zo hevig te bonzen, dat ze beide handen tegen haar borst moet drukken.

Nu gaat de deur open. De Directeur staat in de opening en zegt: „Komt u binnen, Mevrouw Beukelaar.”

Op wankelende benen bereikt ze de kamer. Koert! Zijn naakt gezicht..... daar vliegt hij haar om de hals en klemt zich aan haar vast.

Geen woorden eerst, ook geen tranen.

De Directeur zit voor zijn bureau. Hij heeft zijn hoofd over zijn papieren gebogen, en schrijft..... en schrijft.....

Eindelijk zegt Koert: „Ga toch zitten, moeder.” Er staan twee stoelen gereed, een voor haar en een voor hem.

Ze moet hem maar aanzien en het enige, dat ze weet te zeggen, is: „Je ziet er goed uit, mijn jongen.”

De Directeur kijkt even op, glimlacht, dan buigt hij zich weer over zijn papieren en schrijft, alsof zijn leven er van afhangt.

„Vertel, moeder,” smeekt Koert, „hoe houdt u het uit! En hoe is het met de tuin gegaan. Ik heb alles in de steek moeten laten. En komt Jan nog wel eens bij u?”

En zij vertelt van de bezoeken van de Dominé en van Jan en de hulp, die ze heeft van hun aardige buurvrouw..... en hoe verkeerd 't van haar ge-

weest is, dat ze zo'n angst had, dat iemand het te weten zou komen..... dan kijkt de Directeur weer op, en kijkt naar Koert en ziet de verandering van kleur op zijn gezicht en schrijft verder.

O, ze praten eigenlijk over niets bijzonders; de woorden, die ze wisselen over dagelijkse dingen zijn maar camouflage van het ene grote ding dat ze hier bij elkander zitten, dicht bij elkander en dat ze weten van de sterke liefdeband tussen hen beiden, de moeder en de zoon.

Zij durft hem ook niets vragen. Ze weet immers al uit zijn brieven van het eentonige verloop der dagen, van zijn paar uur arbeid in de gevangenisbibliotheek, ze weet dat iedereen vriendelijk voor hem is..... en verder.....

Het zou ook niet kunnen! Koert is een gevangene in gevangenskleren op kousevoeten, dikke, grijze sokken.

Straks, als hij de deur uitgaat, zal hij weer iets voor zijn gezicht moeten doen, hij zal de kleine, donkere gang doorstuiven en ergens door iemand opgevangen worden, die hem weer brengt waar hij wezen moet, terug in de eentonigheid van het gevangenisbestaan.

De tijd gaat te snel voorbij. De Directeur kijkt op de klok. „Het is jammer,” zegt hij, „maar U moet nu afscheid nemen. Komt u over een paar weken terug, vóór Kerstmis gaat het niet meer!

Komt u maar dadelijk na de Kerstdagen, u moogt hem ook wel wat zenden.”

Even een hartstochtelijke omhelzing, dan dankt ze

de Directeur, die eerbiedig de deur voor haar openhoudt.

In de donkere gang komt de portier haar al tegemoet. „De tijd gaat hier veel gauwer voorbij, dan u denkt,” zegt hij bemoedigend, „en ze zijn hier goed voor uw zoon, zo goed als in deze omstandigheden mogelijk is.”

Een ogenblik later staat ze weer tussen de twee dode huizenrijen. Er beweegt zich nog niets..... ja toch, een vrachtauto komt de straat inrijden, een teken van het leven, dat zich toch blijft bewegen, al schijnt daarginds ook alles stil te staan.

Zo gaat ze haar weg door de vroeger zo bekende straten van de stad, die haar nu volkomen vreemd schijnen en draagt op haar lippen en in haar hart zijn arm, kostbaar geschenk, zijn jongenskus. Al het andere is weg. Het is alsof ze hem opnieuw het leven in moet dragen.

Thuis in de stille laan tussen de bekende huizen, wordt dit gevoel zo verscherpt, omdat niemand toch werkelijk kan weten, hoe zwaar dit alles weegt, dat ze weer het verlangen in zich voelt opkomen zich terug te trekken, om alleen aan zijn geschenk te denken, het kostbaarste, dat ze ooit in haar leven ontving.

Maar ze weet nu, dat het niet mag! Ze moet leven, leven voor Koert, ze moet.....

Ach, hoe komt een moeder de dagen door met deze pijn in haar hart. De dagen van schone verwachting, Advent! —

— Maar nu is dan toch de Heilige Avond gekomen,

de avond van de nachtwacht bij de kudde en van de engelenzang; van de diepe stilte, waarin het Woord, dat bij God en zelf God was in Zijn grote liefde gestalte nam en geboren uit een vrouw een mens werd, zoals wij. Nog heeft het hart van Koerts moeder zich niet kunnen openen voor dit wonderbaar gebeuren, haar hart is te vol verlangen naar haar jongen, die ze immers na het Kerstfeest zal mogen ontmoeten.

Ze heeft vroeg haar stuk brood gegeten; niemand zal haar storen op deze allerdroevigste Heilige Avond alleen, waarop morgenochtend toch zeker geen feestgang naar de kerk kan volgen.

Bij de burens branden enkele stille kaarsen. Morgen zullen alle Kerstboomlichten branden, dan kan de volle blijdschap ongehinderd naar buiten stralen. Ze ziet de kleine, stille kaarsevlammen en schuift met een snik haar gordijnen dicht.

Zo zit ze en wacht. Want wachten op iets doet een mens, zolang hij leeft, en luisteren ook, al is het maar naar de kleine geluiden, door de stilte gesponnen tot een zachte, nimmer storende muziek.

En terwijl ze luistert en wacht, gebeurt er iets heel wonderlijks. Ze bevindt zich plotseling weer binnen de muren van dat grote, naakte gebouw, maar nu is het niet meer alleen Koert, die daar in eenzaamheid worstelt, ze ziet achter al die gegrendelde deuren verbitterden, wanhopigen, ellendigen, verdoken in hun leed en in hun schuld.

Ze is er bij! En ze ziet hoe, als een waarachtig Godsgeschenk, het licht van de Kerstnacht in on-

gekende klaarheid over al dit duister straalt. Ze mag nu al bij Koert zijn en bij al die anderen. En Hij is daar, die zich uit zijn heerlijke hemel liet gevangen nemen in het arme, aardse huis, met al het lijden, de strijd, de schuld daaraan verbonden. Wat is dat wonderlijk, denkt ze, nu wordt Jezus in een gevangenis geboren voor Koert en al de anderen en ook voor mij.

Ze durft zich nauwelijk verroeren, om niets van dit schoon gezicht, deze blijdschap te verliezen..... Daar schrikt ze plotseling op door 'n zacht rinkelen van de schel. Er staat een man op de stoep, die haar een glazen kom overreikt met Kerstrozen en haastig weer verdwijnt, zodat ze geen gelegenheid heeft te vragen, wie haar deze verrassing heeft bereid.

Binnen draait ze het grote licht aan en vindt tussen de rozen een kleine kaart gestoken, waarop dit geschreven staat: „Want Hij is om uwentwil arm geworden, daar Hij rijk was..... Hij is gekomen om de armen het Evangelie te verkondigen en de gebonden opening der gevangenis.”

Daaronder een handtekening.

Het is een Kerstgave van de Dominé, die haar op deze wijze de troost van het Evangelie wil doen toekomen.

De Kerstrozen bloeien op haar tafel. Het is of zich nu plotseling een stem verheft, of iemand voor haar het Kerstlied gaat zingen zoals de engelen in de Kerstnacht met hun gezang de donkere klacht die uit de aarde opstijgt, overjubelen.

Het is voor de armen en gebondenen, voor Koert

en al de anderen, die daar zijn, het is voor mij. Wij behoren bij elkander.

Wat is dat toch wonderlijk, denkt ze weer; het kruis van Jezus Christus verbond ik altijd met onze schuld, Zijn geboorte nooit.

Ik vierde het zaligst Kerstfeest, als ik alles klaar had voor het feest en als ik ook had kunnen meewerken aan de Kerstvreugde voor de ouden en zieken in onze wijk.

Mijn eigen-gebakken Kerstbrood, waar Koert zoveel van houdt, moest goud-bruin vers en geurend op tafel staan en dan begonnen we de avond met „Stille Nacht” en „Ere zij God.”

Toen, na vaders dood de moeilijke tijden kwamen, lag er altijd een schaduw van weemoed over onze feestviering, maar ik had gehoopt, ditmaal weer iets van de oude glans over deze dagen te kunnen leggen en me dan weer precies als vroeger te kunnen verdiepen in de heerlijkheid van het Kerstgebeuren.

En nu..... wordt Jezus in een gevangenis geboren. Ze moet Hem maar aanzien, zoals Hij daar ligt, arm en klein, „om uwentwil,” zegt het Evangelie. „Om mijnentwil,” herhaalt ze, „en om Koert en al de anderen.”

Ze roert zich niet, tot ze plotseling weer schrikt van het gerinkel van de elektrische schel. Wat kan dat zijn..... Een vreemde besteller overhandigt haar een expressebrief. Hoe vreemd, dit adres..... ze scheurt haastig het couvert open en vindt daarin gesloten een brief, met het handschrift van Koert.

Wie heeft haar deze verrassing bereid? Deze brief verzonden precies op tijd vóórdát het Kerstfeest begint, op de Heilige Avond?.....

De kamer draait rond, ze moet op een stoel gaan zitten en het hoofd in de handen steunen tot de beweging ophoudt. Dan moet ze haar handen vouwen over de brief, eer ze hem durft openen.

Een nummer..... een naam..... en dan „Moeder!” Niet: „Lieve Moeder,” enkel „moeder,” alsof hij naast haar zit en met haar spreekt, „ik heb ’t gevoel, dat u vlak bij me bent. Dat is zo geweest van af het ogenblik, dat ik u weerzag. Ik ben niet zo ellendig meer als in ’t begin, want ik heb door uw liefde, door het feest, dat u zich niet voor mij schaamt, iets begrepen, iets ervaren ook van Gods barmhartigheid, van Gods liefde voor zondaars. Moeder, dit weten kan u misschien enigszins troosten. Ik heb altijd alles geloofd, wat u mij hebt geleerd, dat dacht ik ten minste.

Maar toen ik zo lang werkeloos bleef, wou ik ook van God niet veel meer weten. God moest mij eerst uithelpen, dan zou ik weer in Zijn liefde geloven. En is ’t niet wonderlijk, moeder? In plaats van mij te helpen, heeft God mij nog dieper laten wegzinken. Zijn schijnbaar wegstoten is „trekken” geweest. Ik weet niet hoe, maar ik kan weer geloven in Gods liefde, door u, moeder.....”

Als ze zover gekomen is, legt ze de brief neer en weent, tot ze niet meer kan.

Koert is wezenlijk vlak bij haar op deze Heilige Avond, hij houdt zijn arm om haar heen geslagen,

ze zijn door niets of niemand meer te scheiden. Hij is weer het kind, de jongen, hij leest mee en wijst met de vinger van zijn rechterhand langs de regels van de brief..... „God moest mij uithelpen, dan zou ik weer in Gods goedheid geloven voor mij en voor de anderen.”

Ja jongen, knikt ze, ja, ik precies zo.....

„Jan Stunne kreeg een mooie baan..... ik dankte God niet, hoewel 't toch heerlijk voor hem was, weer vaste voet te hebben.

Toen moest ik 't wel scherper zeggen: „God moet mij uithelpen, dan zal ik weer geloven in Zijn liefde voor mij en de anderen. Ik voelde me geweldig sociaal, ik was inderdaad een felle egoïst, alleen ingenomen met mezelf.”

„Ja, mijn jongen, ik ook, ik kon ook niet meer zeggen: God is goed; zo goed is God nu voor mij, omdat Hij zich anders openbaarde dan vroeger..... ja, mijn jongen,..... ik luister; Ik heb God ook niet van harte gedankt, toen Jan Stunne eindelijk een baan kreeg; ik zei, „wat heerlijk” en dacht daarbij aan jou met een klein verwijt in mijn hart, omdat jij 't niet was.

Ik was ook zo hopeloos ingenomen met mezelf en met jou..... ik vergat, dat jij mijn Godsgeschenk was en dat ik jouw hart in mijn gevouwen handen moest bewaren.”

Nu kijkt hij op en kijkt haar aan, als toen hij nog een jongen was, nadat zijn vader heenging. „Nu zijn we samen,” zegt hij, „kijk maar!”

Ze weent en snikt. „Ja jongen, nu zijn we samen

in de arme stal bij het Kind in de kribbe, arm en in de gevangenis door onze schuld. Hij werd om ons zo arm en zo veracht.”

Ze weet zelf niet, hoe lang ze daar zit; ze weet alleen, dat de hemel open is boven de gevangenis en dat de engelen in waarheid hebben gezongen van het welbehagen in mensen. Christus' komst is niet anders dan de uitstorting van Gods barmhertigheden over de wereld.

De klok heeft allang twaalf geslagen, eer ze naar bed gaat. Ze valt in een diepe, rustige slaap en wordt eerst wakker door het luiden van de Kerstklokken. Heeft ze zo diep geslapen?

— Wat was er ook weer voor heerlijk?

O ja, Koert en zij hebben op de Heilige Avond het feest gevierd van de komst van de Heiland in de diepste armoede. Hij was dicht nabij, zo als nooit te voren, Hij heeft hen samen uit de gevangenis geleid!

Ze moet maar diep ademhalen en zeggen: „Zie je, nu weet ik het weer. Zo goed is God nu geweest voor mij en voor Koert!”

Aan al haar vrienden zou ze willen zeggen hoe wonderbaar goed God is. —

Ze moet zich nu haasten om nog bijtijds haar antwoord te kunnen geven op de jubelende klank van de Kerstklokken, ze kan nu immers mee feestvieren met degenen, die, evenals zij door het Kindeke in de kribbe zijn blijgemaakt. —

Voor alle mensen luiden de klokken: voor de met

hemelse vreugde geladenen, opdat ze met dubbele kracht het lied der verlossing zouden uitzingen, en voor degenen, die, in ellende en zonde gebonden het Kind in de kribbe nog niet herkenden als de verlosser der wereld.

Het nieuw-geboren Kindeke kan in het hart van de zijnen nooit een andere weg gaan, dan die Hij in zijn aardse leven ging, opdat de blijgemaakten niet zouden verarmen in zelfzuchtig genot, en de gebondenen zouden weten, dat de weg der verlossing nooit anders kan gaan dan door de arme stal met het Kindeke over de kruisberg heen naar het volmaakt geluk. —

BRANDENDE

KAARSEN

1	Laat uw licht schijnen	C. H. Spurgeon
3	De Heer is waarlijk opgestaan	A. K. Straatsma
4	Zo ik niet had geloofd	L. J. van Leeuwen
6	De leerschool van het lijden	Sören Kierkegaard
7	Laten we bidden	A. A. Wildschut
8	De zegen van de arbeid	prof. dr J. H. Bavinck
10	Heeft ons leven zin?	prof. dr Joh. de Groot
11	De volheid in Jezus Christus	dr Ed. Thurneysen
14	Ik ben het Licht der wereld	dr Ed. Thurneysen
15	Ga toch niet aan Uw knecht voorbij	Karl Barth
17	Niets hebbend en alles bezittend	Toyohiko Kagawa
19	Er is een plan voor deze wereld	ir P. Telder
20-21	Weest daders van het Woord	Sören Kierkegaard
22	Maar de Here denkt aan mij	prof. dr Joh. de Groot
23	Het leven als daad	drs G. Bos
24	Levensroes en bezinning	prof. dr J. H. Bavinck
25	Op de grens van leven en dood	A. C. van Uchelen
26-27	Een spiegel der wereld	J. H. Sillevius Smitt
31	God en het lijden	J. J. Buskes Jr
32	Roeping	A. Th. Stegenga
33	Gisteren en heden Dezelfde	Barkey Wolf, Bavinck en Straatsma
34	Bestuurt God de wereld?	drs G. Bos
35	De zegen der onverhoorde gebeden	prof. dr Joh. de Groot
38	De verborgenheid van God	A. C. van Uchelen
46	En toch is God liefde	prof. dr F. W. A. Korff
48	Is er een middenweg tussen ja en neen?	drs G. Bos
50	Het geloof ons Eén en ons Al	prof. dr F. W. A. Korff
55	Stromen van levend water	A. G. Barkey Wolf
56	Leven uit de Geest	prof. dr M. van Rhijn
57	Geloof. Een persoonlijk getuigenis	D. Hans
58	Leven bij de Bijbel	prof. dr J. H. Bavinck
59	Oproep tot overtuiging	Kr. Strijd
61	Europa de verloren zoon	dr H. Berkhof
62	Gezegende sleur	prof. dr A. van Selms
63	Bruiloft te Kana	J. H. Sillevius Smitt
64	De glorie tegemoet (Met foto)	A. C. van Uchelen
65	Je mag blij wezen	dr P. ten Have
66	Het feest gaat door (Twee gelijkenissen)	Walter Lüthi
67	Daarom zing ik	C. B. Bavinck
68	Met God en met ere	H. A. Visser
69	Zeven beden en levenspraktijk (Het Onze Vader)	P. N. van Schouwenburg
70	'n Partijtje voetbal	J. H. Sillevius Smitt
71	Opname noodzakelijk (Ziekenboekje)	R. van der Mast
72	Al luisterende (Bijbel en gezin)	A. A. Wildschut
73	Een venster naar de hemel	H. A. C. Hildering
74	Kinderen der wijsheid	Alexander Vinet
75	En toch Licht	J. H. Sillevius Smitt
76	De grote bevrijding (Paasboekje)	A. T. W. de Kluis
77	Bruiloftskinderen of begrafenisgangers	J. H. Sillevius Smitt
78	De uitgestoken hand J. H. Sillevius Smitt en J. M. van Walsum-Quispel	
79	Het gesloten huwelijk	Walter Lüthi
80	Als het begon te lichten	A. T. W. de Kluis en Jo van Dorp-Ypma
81	Waarom Christus?	prof. dr Emil Brunner
82	Het geloof der kinderjaren	prof. dr G. C. van Niftrik
83	Pasen in paniekstemming	A. T. W. de Kluis en prof. dr J. H. Bavinck
84	Nachtlanding	J. H. Sillevius Smitt en Anth. van Kampen
85	Jong Nederland wil leven	A. T. W. de Kluis
86	Onze houding tegenover Rome	prof. dr A. A. van Ruler
87	Het Keerpunt	J. H. Sillevius Smitt en Anth. van Kampen
88	Heden overleed de dood	A. T. W. de Kluis

89 . BRANDENDE KAARSEN